

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ОЛЕСЯ ГОНЧАРА
ФАКУЛЬТЕТ СИСТЕМ І ЗАСОБІВ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ
КАФЕДРА РЕКЛАМИ ТА ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри
реклами та зв'язків з громадськістю
д. філол. н., проф. Олена ГУСЕВА

«__» січня 2022 р.
С. Гусева

**ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК
ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНИХ ІДЕАЛІВ**

Дипломна робота

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

зі спеціальності 061 ЖУРНАЛІСТИКА

Освітня програма: РЕКЛАМА І ЗВ'ЯЗКИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Студентка групи
ЗР-20м-1

Тимофій КРУГОВ

Науковий керівник:
к. соц. ком.

Владлена МИРОНЕНКО

Рецензент:
д. філол. н., професор

Наталія ПІДМОГИЛЬНА

Дніпро
2021

ВСТУП

Питання національно-патріотичного виховання молоді завжди є актуальним, починаючи з моменту набуття незалежності України. Об'єктом виховання патріотичних ідеалів мають бути саме діти та молодь, тому що поняття патріотизму прививають ще з малечку, починаючи з дитячого садочка, сім'ї, школи, молодіжних та громадських організації, органів державної влади та інших соціальних інститутів, що формують рівень патріотичної свідомості, почуття любові до Батьківщини, повагу до державних знаків, готовності до виконання громадянського та конституційного обов'язку із захисту незалежності України, її територіальної цілісності та патріотичних моральних цінностей.

Дослідження проблем формування громадянина-патріота простежуються у працях як мислителів минулого (Аристотеля, Платона, Протагора, Сократа, Цицерона, Т. Мора, Т. Кампанелли, Ф. Рабле, Я. Коменського, П. Гольбаха, Ж.-Ж. Руссо, Г. Песталоцці, Й. Гердера, А. Дістервега, І. Канта, Г. Гегеля, С. Русової, К. Ушинського, А. Грамші, К. Поппера, М. Бердяєва, К. Роджерса, Е. Фромма, М. Грушевського, Г. Сковороди, І. Франка та ін.), так і сьогодення – І. Беха, А. Бойко, М. Боришевського, І. Зязюна, В. Кременя, Б. Ступарика, О. Шестопалюка та ін. Національно-патріотичне виховання розглядується з різних боків існування: у Г. Сковороди – як формування людини, спорідненої з природою, у К. Ушинського – як підготовку всебічно розвиненої людини, що постає метою виховання, у І. Франка – як виховання через призму сприймання рідного народу, у А. Макаренка, В. Сухомлинського – як виховання любові до Батьківщини, у О. Духновича, Г. Ващенко, С. Русової, Я. Чепіги – як виховання любові до своєї землі, малої та великої Батьківщини, рідної мови, поваги до історичного минулого, як формування національної самосвідомості, у В. Андрушенка, І. Надольного, Л. Сохана, І. Стогнія, В. Шинкарука – як формування патріотичної свідомості, любові до батьківщини, у В. Бутенка, Н. Волошиної, В. Коваль, О. Савченко – як виховання патріотизму через різні засоби мистецтва, природи, праці. Питання розвитку морального відношення особистості до Батьківщини, патріотизму як структурного елемента моральної свідомості досліджуються І. Бехом, В. Білоусовою, М. Боришевським, Л. Виготським, О. Вишневським, Л. Долинською, М. Зубалієм, П. Ігнатенком, О. Киричуком, Г. Костюком, О. Леонтєвим, М. Сметанським, Т. Титаренком, Ю. Трофімовим, В. Роменцем, А. Сиротенком, М. Стельмаховичем, О. Сухомлинською, К. Чорною, М. Ярмаченком та ін.

Великий вплив на виховання національно-патріотичних ідеалів у сучасному світі мають інформаційно-комунікаційні технології. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в процес національно-патріотичного виховання молоді сприятиме зацікавленості молодих людей та підвищить ефективність впровадження політик і практичних заходів національно-патріотичної спрямованості.

Інформаційно-комунікаційну діяльність як процес виховання національно-патріотичних ідеалів у своїх роботах розглядали Ю. Зоря, А. Антонченко, В. Кремень, Н. Лазуріна, М. Козловець, Н. Пелагеша, І. Вільцанюк, Н. Череповська, І. Бех, К. Журба, В. Киричок, Т. Калашник та ін.

Мета дослідження: обґрунтувати теоретичні засади та визначити перспективні напрямки використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у національно-патріотичному вихованні молоді на прикладі діяльності Національної гвардії України.

У відповідності з метою дослідження ставляться такі завдання:

- 1) розглянути сучасні підходи до розуміння національно-патріотичного виховання;
- 2) визначити, яку роль відіграють інформаційно-комунікаційні технології в національно-патріотичному вихованні молоді;
- 3) провести аналіз діяльності Національної гвардії України;
- 4) проаналізувати використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності Національної гвардії України;

Об'єкт дослідження: інформаційно-комунікаційна діяльність як чинник формування національно-патріотичних ідеалів.

Предмет дослідження: особливості використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у національно-патріотичному вихованні молоді на прикладі діяльності Національної гвардії України.

Методи дослідження: вивчення літератури та нормативно-правових документів щодо національно-патріотичного виховання в Україні, аналіз використання інформаційно-комунікаційних технологій в діяльності Національної гвардії України, розробка плану заходів щодо використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності Національної гвардії України для виховання національно-патріотичних ідеалів серед молоді, написання статей до опублікування на сторінці Центрального оперативного територіального об'єднання Національної гвардії України.

Наукова новизна одержаних результатів. Проведено аналіз діяльності Національної гвардії України; розроблено план заходів щодо використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності Національної гвардії України для виховання національно-патріотичних ідеалів серед молоді; написано дві статті під час проведення дослідження, які опубліковані на сторінці Центрального оперативного територіального об'єднання Національної гвардії України.

Практичне значення одержаних результатів. Розроблений план заходів щодо використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності Національної гвардії України для виховання національно-патріотичних ідеалів серед молоді потребує якомога найякіснішого опрацювання серед загальноосвітніх шкіл, закладів вищої освіти для розвитку сучасного національно-патріотичного виховання серед дітей та молоді.

Логіка дослідження зумовила структуру роботи: вступ, два розділи, висновки, список використаних джерел із 25 найменувань. Загальний обсяг роботи 46 сторінок.

РОЗДІЛ I

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНИХ ІДЕАЛІВ

1.1 Сучасні підходи до розуміння національно-патріотичного виховання

Першочерговим для Української держави залишається формування патріотизму в суспільстві. Військові, суспільно-політичні, інтеграційні процеси, які відбуваються в Україні, спонукають до пошуку нових підходів і шляхів у вихованні патріотизму як стрижневої якості особистості. Високий рівень патріотизму свідомих громадян забезпечує гармонійний розвиток окремої особистості і суспільства загалом, національну безпеку країни. Об'єктом національно-патріотичного виховання повинні бути діти та молодь, а освітньо-виховні заклади мають активно долучатися до цього процесу, створюючи систематичність, цілісність, спрямованість національно-патріотичного виховання. Важливим є виховання дітей, молоді та студентів у дусі патріотизму, розуміння національної ідентичності, самобутності, історії свого народу. На думку М. Пірен, завдання суспільства, сім'ї, школи, громадськості у будь-якій країні та за будь-яких умов їх функціонування – виховати людину-громадянина, людину-патріота [1, с. 261].

Поняття громадянськості найчастіше пов'язане і тісно взаємодіє з державністю. Громадянин-патріот України повинен поважати Конституцію, законодавство, державні символи (Герб, Прапор, Гімн), державну мову, мати почуття власної та національної гідності, толерантно ставитися до цінностей і переконань представників іншої культури тощо. Наразі актуальними залишаються ідеї українського політичного та громадського діяча М. Міхновського, який ототожнив націю і державу: «державна самостійність є головна умова існування нації, а державна незалежність є національним ідеалом у сфері міжнародних відносин» [2].

Патріотизм – це усвідомлення громадянами своєї території, а розвиток патріотизму є запорукою побудови стабільної держави. Патріотизм характеризується відданістю і любов'ю до своєї Батьківщини, до свого народу, здатністю до захисту їх від зовнішніх та внутрішніх ворогів, які своєю діяльністю зумовлюють негативний стан суспільних відносин в українському суспільстві та негативний імідж Українського суспільства у світі. При цьому виховання нового покоління патріотів необхідно розпочинати ще з дошкільного періоду, який О. Вишневський назвав «коліскою патріотизму», коли закладається «коріння патріотизму» [3, с. 8]. Для цього Міністерством освіти і науки України у 2021 р. затверджено Базовий компонент дошкільної освіти, яка гармонійно поєднує сімейне та суспільне виховання. В основу Стандарту покладено ідеї гуманістичної педагогіки, патріотичного та громадянського виховання, а також спільної відповідальності держави, громади, родини, педагогічних працівників і інших, причетних до піклування, догляду та розвитку дітей дошкільного віку.

Нові підходи щодо національно-патріотичного виховання, правових та теоретико-методологічних засад громадянського та національного виховання особистості у сучасному періоді можна знайти у працях українських та світових учених - філософів, політологів, психологів, педагогів Г. Берченка, І. Бежа, О. Вишневського, І. Дзюби, П. Кононенка, В. Кузя, М. Пірен, М. Стельмаховича, Ю. Руденка, К. Чорної, П. Щербаня.

Слід зазначити, що патріотизм виступає в єдності духовності, громадянської та соціальної активності особистості, яка усвідомлює свою єдність з державою. Зрозуміло, що патріотизму не можна навчити шляхом примусу або директивних настанов.

У педагогічній літературі зустрічаються такі різновиди патріотизму [4]:

1) Етнічний патріотизм (уперше термін використав І. Кон) – ґрунтується на почутті власної причетності до свого народу, на любові до рідної мови, культури, власної історії тощо. Не допускається обмеження будь-якою ідеологією свободи переконань, поглядів, думок, а тому в систему освіти не вводиться жодна офіційна, загальнообов'язкова ідеологічна орієнтація. Визнання плюралізму ідеологій і політичних поглядів сприяє формуванню у молоді здатності толерантно ставитися до поглядів інших людей, поважати чужі думки [5, с. 389].

2) Територіальний патріотизм – базується на любові до того місця, де людина народилася (до місцевості, ландшафту, клімату тощо). Він є вродженим і розвивається повноцінно, якщо дитина зростає у національно зорієнтованій сім'ї, навчається в українському дитячому садку, в українській школі, а потім закладі вищої освіти.

3) Державницький патріотизм – найвищий патріотизм, ґрунтується на остаточній меті нації – побудові власної держави, державному самовизначенні, державницькому світогляді та державницькому почутті; будується на державній ідеології та пов'язаний з почуттям громадянськості.

Також зустрічається умовний поділ на розділи національно-патріотичного виховання [6]:

- Державний розділ складають: уявлення про українську державу, Прапор, Герб, Гімн; про рідний край (село, селище, місто), про рідні місця, рідну мову; розуміння сутності обов'язку перед Батьківщиною, громадської активності, поняття про захист честі й гідності Батьківщини, гордість за свою країну, розуміння моральної суті основних громадянських прав та обов'язків, визначених у державних документах України; високий рівень національної самосвідомості; шанобливе ставлення до Збройних сил України, бажання стати до їх лав, розуміння величчя українського народу, як основи непорушності держави. Молодь переконується в тому, що рідна культура концентрує той зміст, дух, який відображає український національний характер, світогляд, менталітет.

- Соціальний розділ передбачає: розвиток інтересу до історії рідного краю, героїчного минулого країни, життя прославлених земляків; знайомство з діяльністю дитячих громадських організацій; виявлення потреби охороняти історичні пам'ятки, зберігати матеріальні цінності Вітчизни; уміння виявляти волю, доброзичливість, правдивість, наполегливість, самостійність, творчу активність, відповідальність у навчанні та праці; нетерпиме ставлення до порушників закону, до аморальних вчинків; дбайливе ставлення до національних багатств, рідної природи; розуміння значення праці батьків та українського народу, готовність виконувати громадські обов'язки; нетерпиме ставлення до антипатріотизму, фашизму, шовінізму, до вандалізму; толерантне ставлення до людей, уміння жити поруч один з одним [7]. Молодь переконується в тому, що особистість, яка знає культуру минулих епох розвитку рідного народу, глибше сприймає і розуміє сучасну культуру і турбується про культуру майбутнього.

- Родинний розділ спрямований на виховання любові до батьків, чемного ставлення до старших у сім'ї, вчителів, ветеранів, пошану до пращурів, до героїв Батьківщини, знання місць знаходження могил та пам'ятників; знання переказів, легенд, повір'їв, народних пісень, знайомство з народним мистецтвом; пошана до народних і релігійних традицій, звичаїв, національних і родинних свят та дотримання їх. При цьому студенти глибше засвоюють цінності, якими є любов до батька і матері, вшанування роду, культ предків, турбота про міцність власної сім'ї, збагачення і продовження з покоління в покоління родинних святинь.

Таким чином, складна природа явища патріотизму, різні форми його прояву породжують чисельні варіанти розуміння сутності цього поняття. Сучасними дослідниками патріотизм розглядається як суспільно-психологічне і моральне почуття, моральний принцип, моральна якість, риса світогляду або складна інтегративна єдність почуттів, переконань та діяльності.

Отже, існує нагальна потреба здійснення цілеспрямованої діяльності, системних заходів, спрямованих на посилення національно-патріотичного виховання громадян, а також подальше вдосконалення такої системної діяльності. Протягом останніх років прийнято низку важливих законодавчих та нормативних документів, де окреслено засади та план дій щодо національно-патріотичного виховання, як-от Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України (редакція 2019 р.), Стратегія національно-патріотичного виховання (2019 р.), Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки» та Розпорядження «Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року» (2020 р.).

Так, в основі Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України [8] полягає ідея розвитку української державності як консолідуючого чинника розвитку суспільства та політичної нації, а національно-патріотичне виховання визначається як комплексна системна і цілеспрямована діяльність щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави.

Наразі пріоритетною складовою патріотичного виховання є військово-патріотичне виховання, орієнтоване на формування у громадян готовності до захисту України, розвиток бажання здобувати військові професії, проходити службу у Збройних Силах України як особливому виді державної служби. Наголошується, що військово-патріотичне виховання має проводитися комплексно, спільними зусиллями органів державної влади та місцевого самоврядування, закладів освіти, сім'ї, громадських об'єднань та благодійних організацій, Збройних Сил України та інших силових структур [8].

У Стратегії національно-патріотичного виховання [9] підкреслюється, що національно-патріотичне виховання є одним із пріоритетних напрямків діяльності держави та суспільства щодо розвитку національної свідомості на основі суспільно-державних (національних) цінностей, формування у громадян почуття патріотизму, поваги до Конституції і законів України, соціальної активності та відповідальності за доручені державні та громадські справи, готовності до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, сповідування європейських цінностей. Крім того, національно-патріотичне виховання охоплює усі сфери життєдіяльності суспільства: освіту і науку, молодь та сім'ю, культуру і мистецтво, рекламу, профорієнтацію на військові спеціальності, відновлення та збереження національної пам'яті, краєзнавство, туризм, охорону довкілля, фізкультуру і спорт, цивільну оборону тощо.

Серед виховних завдань, які конкретизують мету національно-патріотичного виховання є: культивування кращих рис української ментальності, як-от справедливості, доброти, чесності, бережливого ставлення до природи; підвищення престижу військової служби, зокрема культивування ставлення до військовослужбовця як до захисника України, героя; формування толерантного ставлення до інших народів, культур і традицій. Ці та інші завдання виконуються за допомогою правильно вибудованої та втіленої в життя інформаційно-комунікаційної діяльності.

1.2 Інформаційно-комунікаційні технології в національно-патріотичному вихованні молоді

У затвердженому Кабінетом Міністрів України плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 рр. є заходи, які стосуються організації та координації інформаційно-просвітницької роботи [10]:

- поширення соціальної реклами щодо популяризації військової служби, донесення достовірної інформації про роль Збройних Сил та інших, законодавчо утворених, військових формувань тощо;
- створення ігрових та неігрових просвітницьких фільмів, а також проведення освітньо-виховних, інформаційно-просвітницьких, культурологічних, міжнародних заходів національно-патріотичного спрямування відповідно до ціннісних орієнтирів та індикаторів ефективності, визначених у Стратегії;
- сприяння проведенню культурно-мистецьких заходів, присвячених українським історичним подіям і діячам, борцям за незалежність України та її територіальну цілісність;
- організація стаціонарних і пересувних фотодокументальних експозицій, присвячених визначним постатям і подіям історії України;
- забезпечення наповнення офіційних інтернет-ресурсів інформацією щодо цінності культурної спадщини та необхідності її збереження, а також виховання поваги до неї.

Важливою рисою інформаційного суспільства є виробництво, збір та розповсюдження інформації. У наш час відбуваються динамічні зміни в освіті та вихованні, які через пандемію тільки прискорилися. Такі інструменти, як комп'ютер, Інтернет, смартфон, інші інтелектуальні технології, стають важливими аспектами сучасного суспільства. Знання виступають фактором виробництва, найціннішим і бажаним товаром. Тому надзвичайно важливим є використання інформаційно-комунікаційних технологій, які дозволяють розширити обсяг знань, отримуваних молоддю, та спрощують/покращують процес їх передачі. Підкреслимо, що інформаційно-комунікаційні технології є одним із ефективних способів подачі патріотичного контенту. Не можна заперечувати існування значного впливу на освіту дітей і молоді медіа, що стають джерелом неформальної освіти та чинником соціалізації у суспільстві.

Окрім традиційного поняття патріотизму є економічний патріотизм, сутність якого полягає у підтримці вітчизняних продуктів та компаній-виробників з вітчизняним капіталом. Згадаймо, наприклад, рекламні кампанії зі слоганом «Купуй

українське!»), акції, бонуси, спрямовані на підтримку вітчизняних товарів. Мобільні застосунки також можуть успішно використовуватися у формуванні патріотичної свідомості. Так, у Польщі вже протягом 6 років існує застосунок «Pola», за допомогою якого користувач може знайти у магазині товари, вироблені польською компанією. Сканувавши штрих-код на будь-якому продукті, можна дізнатися більше про компанію-виробника: який капітал, де знаходиться виробництво, чи створюються кваліфіковані робочі місця, чи є виробник частиною іноземного концерну. Звісно, є й зворотний зв'язок: якщо у базі даних відсутній виробник, користувач має змогу повідомити про це і поповнити унікальну базу даних.

Інформаційно-комунікаційна діяльність та технології пов'язані з поняттям «комунікація» як процесу спілкування, обміну думками, знаннями, почуттями, моделями поведінки; передбачає спільну діяльність учасників комунікації з виробленням спільних поглядів на події або явища та наявність зворотного зв'язку. У національно-виховному процесі важливо акцентувати на прагматичній функції соціальної комунікації, одній з базових, коли студент (учень) мотивований до активних дій і вчинків, тобто є активним суб'єктом суспільного життя. Таким чином, у діяльності щодо національно-патріотичного виховання можливе використання таких інформаційно-комунікаційних технологій мережі Інтернет: форуми, веб конференції, соціальні мережі, електронна пошта, пошукові системи, тематичні сайти, освітні портали, блоги, мультимедіа тощо.

Доречно буде згадати дослідника М. Кагана, який людську діяльність аналізував як дворівневу концепцію, де є ступінь природної життєдіяльності індивіда (матеріальної основи) та соціокультурної – значної, що притаманна діяльності людини. У свою чергу типи соціокультурної діяльності: перетворювальна, пізнавальна, ціннісно-орієнтаційна, комунікативна та художня [11]. Ці типи соціокультурної діяльності можуть бути використані при формуванні патріотичних цінностей.

Деякі зарубіжні дослідники (О. Григор'єва, О. Жарков, Т. Кисельова, Ю. Красильников та ін.) виокремлюють засоби соціокультурної діяльності, які допомагають формувати патріотичні цінності. Так, такі засоби поділяють на інструменти емоційного впливу та на канали передачі змісту (джерело інформації) з метою впливу на свідомість аудиторії.

Таким чином визначають групи засобів соціокультурної діяльності:

- «живе» та друковане слово;
- радіо;
- телебачення та кіно;
- мистецтво, література, художня самодіяльність; різні види мистецтв; досягнення культури та мистецтва у різних видах та жанрах (живопис, музика, театр та ін.);
- наочні засоби;
- технічні засоби; комп'ютерні програми, обладнання, технічні засоби реклами, світло, колір, звук та ін.;
- психолого-педагогічні засоби (спілкування, самодіяльність, гра, видовища, розваги);
- спорт;
- дизайн середовища;
- система умовних знаків (ноти, формули, абрєвіатури тощо).

Формування патріотичних цінностей молоді може реалізовуватися через: спілкування, самодіяльність, гру, екскурсії, пошукову діяльність, взаємодію з різними державними та громадськими організаціями, видовища (заходи, шоу тощо), флешмоби, квест-ігри, розваги. Ці форми базуються на таких засобах соціально-культурної діяльності, як: усне та письмове слово, радіо, кіно, телебачення, досягнення культури та мистецтва у різних видах та жанрах, засоби наочності, технічні засоби, спорт, дизайн середовища. Наприклад, Т. Кисельова розглядає «живе» слово як один із головних засобів у соціокультурній діяльності – це вид літературного, а деяких випадках і ораторського вміння, художня мова, де присутній текст, вірш, подія, нарис [12].

Для сучасної молоді смартфон – головне джерело інформації про навколишню дійсність. Отже, при розповсюдженні контенту патріотичного змісту, необхідно використовувати цей інструмент. За допомогою віртуальних турів/екскурсій/музеїв, 3D панорами, QR-кодів можливо подорожувати, пізнавати українські міста, окремі будівлі, визначні пам'ятки, знайомитись з видатними особистостями, вивчати історію та культуру країни.

Вважаємо, програма «Держава у смартфоні» та концепція цифровізації, яка швидко впроваджується в країні, може стати не тільки чинником руйнування старих принципів взаємодії держави з громадянами, зайвої бюрократії, ліквідації великої кількості корупційних чинників, але й допомогою у вихованні свідомих громадян. Адже рівні впровадження онлайн-послуг, які передбачає цифровізація: інформація про державу – комунікація з державою – транзакції з державою – залучення в управління державою, сприяє ефективній взаємодії громадян з державою та розвитку почуття патріотизму, національної свідомості, соціальної активності, сповідування європейських цінностей.

Висновки до розділу

Патріотично настроєну людину починають виховувати ще з дошкільного віку, в дитячому садочку – вихователі, в школі – вчителі, у вищих навчальних закладах – викладачі. Так ось, дитячі садочки, загальноосвітні школи, сім'я, вищі навчальні заклади, органи державної влади, різні організації та інші соціальні структури – надають умови для виховання національно-патріотичних ідеалів у дітей та молоді.

Система національно-патріотичного виховання – комплексна системна, яка допомагає сформувати у молодого покоління високу патріотичну свідомість, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботу про благо свого народу, готовність до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави.

Наразі великого значення в системі національно-патріотичного виховання набуває військово-патріотичне виховання.

Формування національно-патріотичних ідеалів потребує сучасних методів виховання, наприклад, за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, які мають великий вплив на формування свідомості людини.

РОЗДІЛ II

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНИХ ІДЕАЛІВ

2.1 Аналіз діяльності Національної гвардії України

Національна гвардія України – військова організація з правоохоронними функціями, що входить до складу Міністерства внутрішніх справ України. Основна діяльність – захист прав і свобод громадян України, охорона громадського порядку, забезпечення державної безпеки і захист державного кордону, припинення існування терористичних, збройних та злочинних організацій. З 1991 року по 2000 рік існувала як самостійна силова структура, а як військова організація з правоохоронними функціями з 2014 року. Тут проходять службу як за контрактом, так і за призовом. Наразі майже 60 тисяч службовців.

Заглядаючи в історію, Національна гвардія України брала участь в Придністровському конфлікті (1992р) – прикривала державні кордони з Молдовою; Російська збройна агресія проти України – війна на Сході України.

Структура Національної гвардії України виглядає якимось так:

1. Оперативно територіальні об'єднання:
 - Північне (Черкаська, Чернігівська, Київська, Житомирська області);
 - Південне (Запорізька, Одеська, Миколаївська, Херсонська області);
 - Центральне (Дніпропетровська, Полтавська, Кіровоградська області);
 - Східне (Сумська, Харківська, Донецька, Луганська області);
 - Західне (Вінницька, Хмельницька, Тернопільська, Рівненська, Волинська, Львівська, Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька області);
 - Кримське.
2. Військові частини, що не входять до складу ОТО:
 - Бригада оперативного призначення
 - Окрема бригада з охорони ДПіКУ
 - Гвардійська авіаційна база
 - Полки з охорони ОВДО
 - Батальйони з охорони АЕС
 - Об'єднаний вузол зв'язку
3. Органи і підрозділи забезпечення, бази, заклади, установи:
 - Центральні бази та бази забезпечення
 - Іміджеві-видавничий центр
 - Центральний архівний відділ
 - Спортивний клуб
 - Військовий госпіталь
 - Медичні та реабілітаційні центри
4. Навчальні заклади: Національна академія Національної гвардії України в м. Харкові, Київський Інститут Національної гвардії України, навчальні центри.

Рис.1 Емблема Національної гвардії України

Національна гвардія України веде активну роботу з молодим цивільним населенням країни для заохочення служби у лавах гвардії. В м. Харкові існує Національна академія Національної гвардії України, де пропонують навчання на чотирьох факультетах: оперативний, командно-штабний, факультет логістики та гуманітарний факультет. Також Київський інститут Національної гвардії України запропонує навчання на факультеті державної безпеки та факультеті правоохоронної діяльності. Гарний вибір для випускників загальноосвітніх шкіл та ліцеїв, які хочуть зв'язати своє життя з військовою діяльністю.

Всі новини, події, що відбуваються в середині роботи Національної гвардії висвітлюються в медіа сфері: інтернет-сторінки, сторінки в соціальних мережах – Youtube, Instagram, Facebook, Twitter, TikTok, Telegram. Також існує офіційна газета Національної гвардії України – «Ратник».

Головна сторінка Національної гвардії України – <https://ngu.gov.ua/>.

Надалі проведемо аналіз соціальних мереж Національної гвардії України:

Над створенням всіх публікації, випуском відео працюють пресслужби організації. Пресслужба не тільки головного управління, а й оперативно територіальних об'єднань. У кожного об'єднання є свої сторінки на інтернет просторах. Більше детальніше розглянемо соціальні мережі Центрального оперативного територіального об'єднання.

Тобто, робота ведеться дуже активно, великий нахил на ведення соціальних сторінок, тому що вся молодь проводить свій вільний час в інтернеті. Якесь частка цивільного населення країни й не знала, що існує Національна гвардія. Живою рекламою є самі солдати гвардії, які ходять по місту, охороняють громадський порядок; також це спеціалізовані автомобілі, на яких пишеться «Національна гвардія України».

В ЦОТО НГУ проводиться робота з зовнішньою рекламою. Це розміщення рекламного матеріалу по місту, в громадських місцях, в транспорті загального користування. На рис. 11 приклад зовнішньої реклами, яку бачать жителі міста Дніпра у громадському транспорті.

2.2 Практика використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності Національної гвардії України

План заходів щодо використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності Національної гвардії України для виховання національно-патріотичних ідеалів серед молоді:

1. **Центральне територіальне об'єднання Національної гвардії України у м. Дніпро укладає договір з керівництвом університетів або Радою Студентів при університетах про створення сумісного військово-патріотичного комітету** (Дніпропетровська область).

За цим договором будуть проводитись:

- Спільні тренування студентів з нацгвардійцями з боксу, дзюдо, футболу, плавання та інших видів спорту.
- Проводитись лекції та заняття з військово-патріотичного виховання.
- Започаткувати спеціальний курс «Робота в прес-службі». До курсу залучити спікерів таких стратегічно важливих організації для країни, як Національна гвардія України, Національна поліція України та інших. Спікери – працівники прес-служб різних організацій.

- Challenge зі студентами університетів «Місяць спорту». Кожного дня займатися спортом, робити спортивні вправи (віджимання, прес, біг), знімати це на відео, опубліковувати на сторінках в соціальних мережах та відмічати сторінки Національної гвардії.

2. **Створення гри на платформи персонального комп'ютера та телефонів** (звернення до Головного управління Національної гвардії, яке потребує виділення коштів для розробників гри та багато часу. Всім відомо, що молодь полюбає комп'ютерні ігри. Вони в них грають як на комп'ютері, так і на телефоні, тому що у багатьох ігор є мобільні версії. Можна розробити гру від лица національної гвардії, розробити місії для проходження гри, наприклад, місії з патрулювання по місту, з захисту територіальних кордонів).

3. **Взаємодія зі школами** (для роботи на території впливу ЦОТО НГУ, але з перспективою для роботи Головного управління):

- Проводити квести на військово-патріотичні теми за допомогою QR-кодів. У кожної дитини є смартфон, в якому автоматично встановлена програма Сканер, яка зчитує QR-коди. Створити квест, наприклад з 10 зупинками. На кожній зупинці потрібно виконати завдання, щоб отримати код. Виконують завдання, зчитують код, їм показує геолокацію наступної зупинки і біжать далі до цієї зупинки.

- Також буде досить актуальним, поки в нашій країні пандемія, онлайн-екскурсії до військових частин національної гвардії.

4. **Запровадити в школах, технікумах, коледжах тиждень Захисту Вітчизни** (для співпраці Головного управління та Міністерством освіти), (на основі предмету «Захист Вітчизни»).

Протягом тижня учні та студенти будуть виїжджати до навчальних центрів національної гвардії, де службовці гвардії будуть вчити розбирати та збирати зброю, приймати спортивні нормативи, вчити правильно шикуватися, ходити строем та інше).

5. **Запуск реклами в соціальних мережах Інстаграм та Фейсбук**. (звернення до Головного управління). Реклама про службу на контракті в національній гвардії. Реклама ця повинна появлятися між Stories та в новосній ленті. Оскільки молодь, більшу частину свого вільного часу проводить в соціальних мережах, цей варіант досить цікавий.

6. **Соціальний проект «Корисні справи» разом з учнями шкіл від 5 до 11 класу та студентами вищих навчальних закладів** (для роботи ЦОТО НГУ).

- Школярі на уроках праці виготовляють, наприклад, шпаківні для птахів, які разом з службовцями Національної гвардії України потім розташовують по місту. Або можна зробити гітари, яку подарити в дома сімейного типу, а також в дитячі будинки.

- Молодші класи можуть робити подарунки та іграшки своїми руками (з ниток, з паперу), які також потім подарують в дитячі будинки. Також допомогти дитячим будинкам, або будинкам, де проживають діти з важкими захворюваннями у зборі продуктів, гігієнічних засобів, одягу та інше).

- Донорство. Разом зі школярами відповідного віку та студентами і солдатами Національної гвардії, приймати участь у добрій справі – здавати кров.

7. **Акція "Конституцію України – повинен знати кожний"** (для роботи ЦОТО НГУ). Акція присвячена до дня Конституції України. Відзняти відео, де людина розповідає статтю з Конституції України, під відео написати текст статті та відмітити сторінки національної гвардії. Акція проводиться разом з службовцями національної гвардії та молоді (школярі, студенти, курсанти...).

8. **Запровадити щорічний диктант на патріотичну тему до Дня створення Національної гвардії** (співпраця Головного Управління з Міністерством освіти).

9. **Створити профільні військово-патріотичні класи при загальноосвітніх школах** (як експеримент, почати роботу по створенню в ЦОТО НГУ, але з перспективою для Головного управління).

Набір проводиться з першого класу, предмети будуть вести звичайні вчителі. Просто більша направленість буде на історію країни, на патріотичне виховання дитини. Відмінність – це відвідування школи тільки по формі, як у солдатів або кадетів; інше привітання вчителів, шиккування, стройова підготовка, виконання правил, які запроваджені у військових структурах. За кожним таким класом буде офіцерський наставник, який також буде приходити і займатися з дітьми. Для них будуть проводитись екскурсії до поліції, пожежників, щоб дізнаватись про особливості підготовки до цих професій. Далі вибір кожен учень робить сам – може піти до кадетського училища або до Національної академії Національної гвардії України.

Висновки до розділу

Проаналізувавши діяльність Національної гвардії України, визначили, що Національна гвардія України є важливою стратегічною організацією, яка знаходиться у складі Міністерства внутрішніх справ України та починає свою історію існування з 1991 року. Основою діяльності є захист прав і свобод громадян України, охорона громадського порядку, забезпечення державної безпеки і захист державного кордону, припинення існування терористичних, збройних та

злочинних організацій. Проводиться велика рекламна робота, яка допомагає популяризувати діяльність Національної гвардії України серед цивільного населення. Як одного з основних чинників формування національно-патріотичних ідеалів через інформаційно-комунікаційні технології, такі як соціальні мережі.

Розроблений план сприятиме національно-патріотичному вихованні серед дітей та молоді шкільного віку, студентів коледжів, професійно-технічних училищ, вищих навчальних закладів. Так, спочатку для роботи розвитку патріотичних ідеалів на території Дніпропетровської області, але й на перспективу для опрацювання по всій території незалежної Батьківщини.

ВИСНОВКИ

Виховання патріотизму в дітей починається ще з маленьких роцків, коли їй вчать абетці, вивчає як виглядає герб, прапор країни – дитина вже розуміє громадянином, якої держави вона є. Вже ідентифікує себе як українець/українка. Коли вона в школі навчається на державній мові, коли починає вивчати історію своєї країни, коли на уроках музики вивчають та співають гімн України, який залишається в пам'яті назавжди, разом із знанням хто автор і виконавець.

Національно-патріотичне виховання охоплює усі сфери життєдіяльності суспільства: освіту і науку, молодь та сім'ю, культуру і мистецтво, рекламу, профорієнтацію на військові спеціальності, відновлення та збереження національної пам'яті, краєзнавство, туризм, охорону довкілля, фізкультуру і спорт, цивільну оборону тощо.

Система національно-патріотичного виховання – комплексна системна, яка допомагає сформувати у молодого покоління високу патріотичну свідомість, почуття вірності, любові до Батьківщини, повагу до державних символів (Герб, Гімн, Прапор), турботу про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави.

Також було прийнято ряд важливих законодавчих та нормативних документів, щодо національно-патріотичного виховання, як-от Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України (редакція 2019 року), Стратегія національно-патріотичного виховання (2019 рік), Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки» та Розпорядження «Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року» (2020 рік).

Формування національно-патріотичних ідеалів потребує сучасних методів виховання, наприклад, за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, які мають великий вплив на формування свідомості людини. Таким чином, у діяльності щодо національно-патріотичного виховання можливе використання таких інформаційно-комунікаційних технологій мережі Інтернет: форуми, веб-конференції, соціальні мережі, електронна пошта, пошукові системи, тематичні сайти, освітні портали, блоги, мультимедіа тощо.

Наразі великого значення в системі національно-патріотичного виховання набуває військово-патріотичне виховання. Такі події, як наприклад, війна на сході країни, Революція Гідності, дають зрозуміти, що незалежність України, її територіальна цілісність завжди потребує постійного захисту, а допомогти в цій ситуації може правильне виховання національно-патріотичних ідеалів, зокрема військово-патріотичного ідеалу.

Такими інформаційно-комунікаційними засобами, як соціальні мережі, задля цілей національно-патріотичного виховання і користується Національна гвардія України, яка захищає права і свободи громадян України, охороняє громадський порядок, забезпечує державну безпеку і захищає державні кордони, проводить роботу з усунення існування терористичних, збройних та злочинних організацій.

Завдяки існуванню таких вищих навчальних закладів як Національна академія Національної гвардії України та Київський інститут Національної гвардії України можна отримати військову освіту та служити на благо Батьківщини, оберігати спокій громадян та тримати оборону державних кордонів.

Втілення плану заходів щодо використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності Національної гвардії України для виховання національно-патріотичних ідеалів серед молоді, допоможе налагодити розвиток свідомості людини на користь національно-патріотичних ідеалів у дітей шкільного віку, студентів коледжів, професійно-технічних училищ, вищих навчальних закладів.